

Rigsrettsdommer med løftet pegefingertil ministerier: Besindjers

AT Thue Ahrenkilde Holm thho@berlingske.dk

Skandaloesagerne i dansk politik viser, at der både blandt ministre og embedsmænd er behov for at besinde sig på gamle embedsmandsdyder. Det skriver højesteretsdommer Jens Peter Christensen i en ny bog. Selv var han for nylig blandt dommerne i rigsretssagen mod Inger Støjberg – og i bogen hæfter han sig ved et budskab, som tre traditionelt regeringsbærende partier gik sammen om, da den tidligere minister sidste år blev sendt i retten.

Et menneske kan som bekendt kun befinde sig ét sted på én gang. Men Jens Peter Christensen var nu alligevel præsenteret på flere måder, da rigsretssagen mod Inger Støjberg blev afviklet i efteråret.

Ikke bare befandt han sig fysisk i Eigtveds Pakhus på Christianshavn som den ene af sagens 13 højesteretsdommere.

Hans egen juridiske doktordisputats om ministeransvar fra 1997 var at finde på reolhylderne i retslokalet. Og i en sag, der nu engang handlede om Støjbergs eventuelle overtrædelse af ministeransvarlighedsloven, nåede bogen tillige at blive nævnt af anklagerne undervejs i proceduren.

Inger Støjberg blev som bekendt i december dømt skyldig med dommerstemmerne 25-1. Og nu er Jens Peter Christensen, der også er tidligere professor i stats- og forvaltningsret, så aktual med sin nye bog »Ministre og embedsmænd - Pligter og ansvar«, der tager udgangspunkt i de seneste årtiers politiske skandaloesager, herunder rigsretssagen mod Støjberg.

»En veltilmet udgivelse«, kaldte Weekendavisen forleden værket, der også har ramt boghylderne samtidig med de sidste afbøjninger i Minkkommissionen.

Tidligere professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet.

Blev uddannet cand.scient.pol. i 1982 og cand.jur. i 1992. Dr.jur. siden 1997.

Bogen »Ministre og embedsmænd - Pligter og ansvar« er udkommet på Digt for dig.

Den sidstnævnte, endnu uafklarede sag om højestetretsdommeren imidlertid ikke at kommentere, da han tager imod Berlingske på sit særdeles højloftede kontor i Prins Jørgens Gård, hvorfra der er udsigt til murfrisen på Thorvaldsens Museum og to etager op til Mette Frederiksen (S) og Barbara Bertelsens kontorer i Statsministeriet.

I bogens efterord skriver Jens Peter Christensen mere generelt, at de senere års talrige skandaloesager blot lægger, at »der både for ministre og embedsmænd er et betydeligt behov for at besinde sig på de gammeldags embedsmandsdyder som faglighed, grundighed og lovlighed«.

»Skandaloesagerne viser, at det kan være livsfarligt for en minister - både politisk og retligt - hvis de gamle dyder negligeres.«

Fra Jeronimus til Politicus

Ikke desto mindre hører det samtidig til bogens pointer, at udvikle sig flere politisk-administrative messager bliver genstand for undersøgelse og kommissioner i dag end for 30 år siden - også selvom den friske erindring om alt fra tibetagtig adskillte asylpar og døde mink måske kan efterlade én med et andet indtryk.

Det kan umiddelbart virke som en selvmodsigelse - hvis det altid har været sådan, hvorfor skal man så besinde sig?

»Det er, fordi man skal undgå skandaloesagerne. Hver sag er sådan set gal nok. Men det er bare ikke sådan, at det hele er under oplysning«, siger Jens Peter Christensen.

Ifølge ham tegner historien årtier tilbage et ganske klart billede af, hvornår ministre og embedsmænd især risikerer at ryge i ufare.

»Når det går rigtig galt, er det i situationer, hvor ministeren med en vis form for stædighed vil ad én vej, og hvor regler - og måske også virkeligheden - ikke helt vil den vej,« som han siger.

I bogen lægtes han dog samtidig den nyere, men efterhånden ganske velbeskrevne udvikling i centraladministrationen, hvor politisk gettølle er blevet en større nødvendighed som topeembedsmænd. Det er langt fra nok at kunne sine paragraffer og excelark.

»Fra Jeronimus til Politicus« kalder han med en Holberg-reference udviklingen i den embedsmandske stillingsbeskrivelse.

»Når det danske system med faste embedsmænd fungerer godt, kombinerer det, hvad der er det bedste fra den traditionelle Jeronimusprægede embedsmandsrolle - med em-

bedsmanden som vogter af, at reglerne overholdes, og at sagskundsskab og kontinuitet respekteres - med det bedste fra Politicus' rolle som mere kreativ ideudvikler og politisk-taktisk rådgiver,« skriver Jens Peter Christensen og anfører modsat:

»Når systemet ikke fungerer godt, tager Politicus overhånd. For meget vurderes på politiske præmisser, og regler bøjes efter betingelser, som ikke andet så for at undgå en opsplidende kamp med en viljeafst minister.«

Men som den Skive-født forfatter et andet sted formulerer det på godt jysk:

»Det er træls for en minister at blive sagt imod, men det kan hurtigt blive endnu mere træls for ministeren ikke at blive det.«

Den skæve relation

I den forbindelse har Jens Peter Christensen fundet det værd at dvæle ved en passus i den betænkning fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen, der for et år siden bandede vejen for rigsretsstalen mod Inger Støjberg.

I afsnittet understreger de gamle regeringsbærende partier Socialdemokratiet, Venstre og De Konservative, at rigsretssagen ikke ændrer ved, at en minister skal have mulighed for »gængsne gange at kunne udfordre og sætte spørgsmålstegn ved embedsretsrets vurderinger og tilstillinger«. En minister skal ifølge partierne endda kunne »tryktest« embedsmændene - naturligvis uden at bryde loven.

Formuleringen er givetvis skrevet i bedste mening, skriver Jens Peter Christensen i bogen - men han lægger en advarende pegefinger:

»Jo længere en minister går i den retning, jo større bliver risikoen for en påvirkning af

embedsmændene, der kan bringe både minister og embedsmænd i ufare.«

På sit kontor understreger han, at ministre ikke bare skal »spise af hånden, når embedsmænd kommer og siger dit og dat«.

»Man skal bare tænke på, at det er en lidt skæv relation. Ministeren er trods alt bossen. Det er ministeren, der har herredømmet over embedsmændens karriere og ansættelse, og embedsmanden ved jo, at han skal betjene ministeren, være loyal og arbejde for ministerens politik,« siger Jens Peter Christensen.

»Og jo mere ministeren presser systemet, desto mere risikerer ministeren i virkeligheden verden, at systemet giver efter.«

I sin bog vurderer han, at Inger Støjberg ved sit pres selv havde beredt vejen for den ikke om adskillende af asylpar.

I mit fag vil enhver journalist sige, at kritiske spørgsmål også skærper opmærksomheden hos de ansvarlige. Man kunne forestille sig, at politikerne tilsvarende tænker, at det også skærper en kontor- eller afdelingschef og derfor er en god idé ikke at tage det første nej for givet?

»Ministerne skal ikke give op, ministeren skal gå til den. Men i den situation, hvor systemet er nået frem til, at det ikke kan lade sig gøre, må ministeren i hvert fald selv tage skraldet - og det kommer i hvert fald ikke til, hvis ellers embedsmændene har sagt klart nok fra,« siger Jens Peter Christensen.

Han anerkender, at det heller ikke for jurister altid er lige let at bedømme, hvor de juridiske grænser er trukket - ikke mindst fordi Danmark også er underlagt en overvældende EU-retlig og menneskeretlig regulering.

Bilindbrud plager i Nordsjælland

AF Anne Baungaard
onh@berlingske.dk

Hvis lygtepælen på vejen pludselig er gået ud, er det muligvis tid til at kontakte politiet.

I hvert fald hvis man befinder sig i Nordsjælland, som lige nu er særdeles hårdt plaget af indbrud i personbiler.

Politiets døgnrapport taler et tydeligt sprog: I Kokkedal knuste tyvene tre bilrudder. I Nivå brød de ind i fem parkerede personbiler af mærket Volkswagen. I Rungsted Kyst var der tale om to BMW'er.

I Gentofte, Vedbæk, Nærum, Frederikssund, Vejby, Hundested og Dronningmølle er billedet det samme.

På cirka en måned har Nordsjællands Polit modtaget 165 anmeldelser om indbrud i og tyveri fra biler, skriver TV 2 Lorry.

Alene i døgnet mellem onsdag og torsdag blev der registreret 12 episoder.

Det har været et stigende problem det seneste års tid, har efterforskningsleder Morten Pedersen sagt til Berlingske.

I samme anledning opfordrede han til, at man forsøger at parkere i områder, der er oplyste, hvor der er mulighed for det.

Ikke så overraskende kan indbrudstyvene nemlig bedst lide at operere i ly af mørket.

Men hvor der er lyst, er tyvene bedyndt at skabe deres eget mørke ved simpelthen at få lygtepælen slukket, skriver TV 2 Lorry.

»Meget tyder på, at kriminaliteten er organiseret, fortalte efterforskningsleder Morten Pedersen til Berlingske.

»Det billede, vi ser, er, at tyvene bevæger sig meget hurtigt. I få dage er der aktivitet ét område, hvor politiet så gør en efterfølgende indsats - men dagen efter er de videre til et helt andet område.«

Tyvenes fremgangsmåde indikerer også, at der ikke er tale om amatører.

»Vi har eksempler på, at tyvene har været ude at rekonstruere udvalgte områder på forhånd. Og hvor det i gamle dage drejede sig om en knust siderude, er metoderne blevet langt mere avancerede,« fortalte efterforskningslederen.

Mens tyvekosterne fæhnen var solbriller, jakker og tasker, går forbyrderne nu i høj grad efter selve interiøret: rat, midterkonsoller, airbags og navigationsudstyr til tusindvis af kroner.

Men selvom Nordsjællands Polit følger området tæt, har man ikke noget klart billede af, hvor det værdifulde udstyr ender henne.

»Derfor har vi en hypotese om, at der kan være tale om udenlandske kriminelles,« fortalte Morten Pedersen.

Han understregede samtidig, at tid er en afgørende faktor - og opfordrede til at kontakte politiet med det samme, hvis man ser noget mistænkeligt.

Der kan i virkeligheden verden været tvivl om, hvorledes man i praksis bedst kan gribe situationen an, som der står i bogen.

Alligevel taler Jens Peter Christensen altså mere for »besindelse« på gamle »dydere« end nye regler. Sidstnævnte vil ifølge ham næppe tilføje ret meget.

»Når man ikke skal lave det i paragraffer, kan man skrive lidt mere i prosa og forklare lidt bedre,« som han siger.

Der var i begyndelsen af 1990'erne, at Jens Peter Christensen som ung politolog og jurist for alvor fandt interesse for ministeransvar

for alvor fandt interesse for ministeransvar som forskningsfelt. Dengang fyldte Tamilsagen og sagen om kreativ bogføring i Skatteministeriet, der kostede Anders Fogh Rasmussen (V) hans første ministerpost, den offentlige dagsorden.

Sidenhen har Jens Peter Christensen med egne ord holdt omkring 150 »skandaleforedrag« i ministerier, eller når politimestre havde konferencer.

»Som en tidligere studiekommerat sagde: Jeg fik smidt mit surfbret op på en af tidens store bølgere,« som han siger.

»Derfor er det selvfølgelig en cirke, der for mig personligt slutter, at jeg så pludselig også sad der som dommer i en rigsretssag.«

Hvilket udfald af rigsretssagen han selv endte med at stemme for, er ligesom de øvrige 25 dommeres stemmer underlagt 75 års hemmeligholdelse.

Så når jeg spørger dig, om du ikke vil røbe det over for vores lille læseskare, får jeg aldrig svar?

»Nej, det får du ikke, for så mister jeg min stilling,« siger han.

»Det er for dyrt.«